

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ

ժ. — ՄԵՄԻ ԵՐԿՈՒՇԱԲԱԹԻՆ, Ի ԹՁԵՆԻՆ ԵՒ ՅԱԳԱՄ.

Երանկոյն Թէփիլիս առաջեալ (ի) մեծի Բեքն, Ի Թգեմին եւ յԱգամ.
Յաղագս (յ)անիծից Թգեմոյն եւ Վասն Ապառիստութեան: (1)

Ջժառն ծաղկազարդ տեսնոյ աստուածաբանայնապէս՝ ակն աշն մայմսկան. որ ոչ ննքէ, եւ է աննկատելի ի բազմաշնայ օրովրէիցն: Տեսեալ զժառն զայն ակնն աշն, որ նստի ի քրովրէս եւ հայի յանդուռոս, տեսեալ զժառն զայն յերկրի ակնն աշն մարմնական, զոր ոչ կարեն տեսանել յերկինս (յ)անմարմնական աշօք դասք բազմաշնայ սերովրէիցն: Տեսեալ զժառն զայն մարմնական աշօք անմարմին Աստուածն. յոր անմարմին քօարթունքն ոչ կարեն հայի հրակերպ աշօք յԱստուածութիւն նորա: Տեսեալ այսօր մարմնական աշօք զգառն զայն, որ զարդարեաց զեղեմ զանազան ծառք ծաղկազարդութիւնս եւ զունապանոյն ոստք: Տեսեալ այսօր զժառն զայն մարմնական աշօք, որ խնդրէր ի դրախտին զմարդն օտաղլն, եւ գտեալ զնա՝ ի ծնուն պատուիրանս զսնցութեանն միակ ի պատմութեանն եւ՝ աստուածային շնորհացն:

Ջլնայ պատմութեան մեզ՝ ասենք, զժառն տեսանելոյ. լուսք երեկ զժառնոյն. զոր հատանէին մանկութիւն, եւ տարածանէին առաջի առնն աշն, որ նստեալ ի վերայ յաւանակի իշոյ զայր յերուսաղէմ: Սորոյ զդրեալ քաղաքն ամենայն՝ ի մօից նրա՝ խօսէին զնմանէ սարնդիացի(կ)քն եւ առէին՝ Ովսանայ ի քարծոնս. եւ այսմ այսպէս լինելոյ՝ հրացումն կալեալ զմեզ զսմէնեմն, թէ զիւրդ ի մուտս առնն միոյ խնայհագունի աշնպէս դրոյնեացա քաղաքն մօժ եւ երեսելի, որ ոչ ամենեին կրեաց զայս յերեսոց առաջին թագաւորացն մտկոյցն ի նմա՝ ոչ ի Սաուլայ, ոչ ի Դաւիթայ, ոչ ի Սողոմոնէ, որք մտանկումն ի նմա՝ նստեալք լինէին ի վերայ ռսկեզօժ եւ արծաթաժոյշ՝ կառաց:

Բն-գրք Ժ, էջ 4:8-4:11, Հմտութիւն, էջ 21Գ 3 - 21Ե 2:

Երանկոյն Թէփիլիսայ ... երկաշարաթիւն ... Մեկնութիւն Յաղագս անիծից Թգեմն
այն ... ի ... Զակի՝ ասեն ժ ... ժառնոյն Ժ, զառնոյն ի ... Զակի՝ ոչ ի ... ի նմա ի
... արծաթաժոյշ ի

Յօջայ Աւետիքն: Հաւանութեամբ տանեն-
ցուն առաքելոյն ի ժողովս՝ Յօջայ Զաքա-
րէն, Յօջայ Աւետիքն, Յօջայ Առաքելն,
փոխանակ իւրեանոցն: Ի Բաղէշ քաղաքէ՝
Յօջայ Եփեսիւնոյն ի յԱմիթ քաղաքէ՝
Յօջայ Թուրքոյն, ի Յուրն քաղաքէ՝
Յօջայ Բաղդադոյն, ի Յալապ քաղաքէ՝
Յօջայ Պետրոսն, Յօջայ Մախառան, Յօ-
ջայ Ղաշախն: Ի Սրայ Յօջայ Թուրքոյն
(Յաւաթ Զեռ. Ս. Իսկոբրեանց, Բ. Հատոր,
1967, էջ 185, որբադրուած ըստ ձեռագր-
երէն):

Կ'արթէ դիտել զք վերագրեալ Յօջայ
ներէն երկուքին Զաքարէն երեսողէմ
եկամ ըլլալը զք հաստատութիւն նաեւ սպ-
տոգերով. ԱՍԺ. օղորմի Յօջայ Փանոսի,
եւ Յօջայ Ոսկանին, որ բերին Ա պատ-
ուական շուրջառ (նոյն, էջ 187ր):

Ուրեմն վերեւ յիշուած առեաններուն
համաձայն, նորագիտ սոյն մարմարեայ
յաւարթանը կանգնուած է շուրջ 1611ին:
Ա. Յակոբեանց վանքին պարտքերէ ազա-
տուած իրագործող պատուական բարե-
բարներու յիշատակին:

Ն. ԱՐԲ. ՇՈՎԱԿԱՆ

Դարձնալ եւ գովութիւն այսպիսի ամենեւին ոչ ընկալան նորա, ոչ ի ծերոց, ոչ ի մանկանց, ոչ [յ]երիտասարդաց: Նա եւ զՄովսէս եւ զԱհարոն եւ զայլ մարգարէսն տեսին տղայք եւ ստնդիացի[կ]ք, այլ ոչ ասէ զիր եթէ արժակեցան տարածում լեզուք նոցա, եւ աւրհնեցին զնոսա այսպիսի աստուածավայելու: աւրհնութեամբ. Յաղագս որոյ զարմացումն յոյժ կալեալ զմեզ, եւ դու այժմ ասես՝ եթէ ետես մարմնական աշօք զծառն ծաղկազարդ, եւ դարձնալ եթէ ակն այն ոչ ննջէ, եւ թէ նստի ի բերովքս եւ հայի յանդունդս:

Զի՞նչ է զոր ասեսդ՝ եթէ զնստելոյն ի բերովքս կամիս ճառել՝ եւ անդ մարմին ոչ ճանաչեմ¹, ո՞չ էր նա՝ որ ետես, կամ զի՞նչ ծառն՝ յոր դիմնաց: Եթէ զառնէ զայլմէ ճառելոց ես, եւ ոչ զայնմ զորոյ երեկ ասացեր, որ նստեալ ի վերայ յաւանակի իշոյ զայր յերուսաղէմ, կամ զայլ իմն ծառոյ, եւ ոչ զայնմ զոր հատանէին մանկտին, եւ մատուցանէին առաջի նորա. ասա զի իմասցուք:

Ոչ, ասէ, այլ զայնմանէ ասացից՝ եթէ ետես զծառն, բայց ոչ զարմաւենի այլ զթզնի: Ապա ընդէ՞ր ասես եթէ ակն այն ոչ ննջէ, եւ նստի ի բերովքս. մեք զնա ի վերայ յաւանակի՝ նստեալ տեսաք, եւ դու ի բրովքս զհարդ ցուցանես անճառելի խորհրդով: Եթէ ունիցիս զայլ ինչ խորհրդոյ ասել՝ զայն իսկ ակործնելով լուիցուք, եւ սակա թզնւոյ ոչ հարցափորձեսցուք: Եւ միթէ ո՞չ իցեն, ասէ, այլ ոք տեսեալ թզնի բաց ի նմանէ. այո՞, բազումք: Ապա եթէ նա ինքն ոչ էր տեսեալ բաց յայնմանէ, այո՞, բազում անգամ: Եւ դու ընդէ՞ր ասես թէ այսօր ետես. ասա՞, զի՞նչ է խորհուրդ տեսանելոյն:

Արդ՝ լուր, զի կրկին եւ առաւել քան զբազում անգամն ունիմ ասել յաղագս երկուց խորհրդոցդ, զոր հարցեր. բայց դու երթ նախ առ Մատթէոս Աւետարանիչն եւ նա պատմեցէ բեզ զծառոյ անտի զայնմանէ, եթէ երբ ետես. լո՛ւր, ասէ. Յորժամ տեսին քահանայապետքն եւ դպիրքն զսքանչելիսն զոր արար, եւ [զ]մտնկտին որ աղաղակէին ի տաճարին՝ զլարէին յոյժ. եւ նա, թողլով զնոսա, ել արտաքոյ քաղաքին ի Բեթանիա եւ անդ ագաւ: Եւ այգուցն իբրեւ դարձաւ ի քաղաքն քաղցեաւ: Եւ տեսանելով թզնի մի ի վերայ ճանապարհին՝ եկն ի ն(մ)ա, եւ ոչ եզիտի նմա այլ ինչ քայց միայն տեսեւ:

Լուաք ասեն զայդ ամենայն, եւ զի Յիսուս որդի է Դաւթի, եւ զնա աւրհնէին երեկ մանկուցն. Լուաք եւ յառաջ զհառաչանս դժոխոցն, զոր վասն զրկելոյ ի նմանէ զհոգին Ղազարոսի ասէր. բարւոք էր՝ ինձ եթէ չէր եկեալ այսր Ղազարոս. քանզի մինչ ցայն օր ակն ոչ ունէին հոգիքն որ յԱդամայ եթէ գոյ ազատութիւն: Իսկ յորժամ տեսին յարուցեալ զՂազարոս, ասուգեալ զիտացին, զի որպէս նա յարեաւ եւ (յ)ամենեքեան յարիցեն, (յ)որով (յ)աւերեսցի քաղաք բռնաւորին, եւ ըմբռնեալքն ամենեքեան ապրեսցին ի ձեռաց նորա: Անդ ստուգեցար, զի այդ գործ էր աստուածային, եւ զամենայնդ զոր ասացեր արար աստուածապէս:

Արդ յետ այդ ամենայն փառաւորութեանցդ բարձրագունից՝ զկարի խոնարհագոյնդ, ասես. եթէ որ զայդ ամենայն¹⁰ արար աստուածապէս, իբրեւ մարդ քաղցեաւ. եւ արդ հնա՞ր է նմա քաղցնուլ, որ ամենայն մարմնոյ կերակուր ինքն տայ: Ո՞չ ապաքէն. ասէ մարգարէն, լուր ժողովուրդ իմ եւ խօսեցայց ցքեզ, եւ վկայ դու ես, զի Աստուած, Աստուած քո ես եմ. ոչ թէ վասն պատարագաց քոց յանդիմանեմ զքեզ, զի Էդդակէզք քո առաջի իմ է յամենայն ժամ. ոչ ընդունիմ ի տանէ բուժմէ՞ զուարակս, եւ ոչ ի հօտից քոց նոխազ, զի իմ է ամենայն զազան անուորուի, երէ լերանց եւ ամե՛նայն անասուն, թէ քաղցայց՝ ընդ բեզ ինչ ոչ ասացից¹¹, զի իմ է աշխարհս լրիւ իւրով:

Եւ դու զհարդ ապա ասես եթէ քաղցեաւ, զիտեմ արդ զամենայնդ եթէ յաղագս ոյր հարցաքնես, զի զանճառելի տնօրէնութեանն Տեառն զորպիսութիւն իմասցիս:

¹ Հանաւեմ Ժ² Եւանգելի Ժ³ Է Ժ¹⁰ Ձուկի՝ ամենայն Ժ¹¹ աւցիր Ժ

Արդ լուր ճշմարտապէս աղաչեմ, հաւատացե՛ր ստուգիլ զի Սատուած մարդ եղեւ՝ եւ հիացար, որդ ստուգեսս հաւաստի զի մարմինն Սատուած եղեւ եւ առաւել՝ զարմացիր. զի մարդանայովն մնաց անսկիւթութիւն, եւ էր որպէս զառաջինն Սատուած, որ եւ աստուածաբար գործելով՝ նախ զյորեբօրեայ մեռեալն յարոյց, եւ այնպէս որպէս ստեղծօղ արծակեաց յաւրհնութիւն զեզուս տարախօսս աղայոցն, յորում զյորդեալ քաղաքն ամենայն ի զալստեան նորա, իբր ի մուտ արարչի, գոչէին ժողովուրդքն եւ ասէին. Աւրհնեալ որ զաս անուն Տեառն. զաւրհնութիւնսն նմա որպէս բարձրելոյ ասէին, եւ նա ինքն, որ զայդ ամենայն աստուածաբար կատարեաց, իբրեւ մարդ որ փախելով տեղի տայր հրէիցն յայնկոյս անցանելով (տեղի տայր հրէիցն այնկոյս սն-ցանելով) Յորդանանու՝ ի Բեթանիա ագաւ:

Եւ այգուցն, իբրեւ դարձաւ, քաղցեալ, որ զամենայն առաջինսդ, որպէս ասաւցաք, կատարեաց տնօրինաբար. այնպէս կատարեալ Սատուածն՝ մարդկաբար քաղցեալ, այն որ ծարաւեաց իբրեւ զմարդ, եւ խնդրեաց ջուր ի կնոջէն Սամարացոյ, եւ վաստակեաց յուզեգնացութեանն:

Եւ արդ ապառնին, որ զհետ այդր գայցէ, միթէ տկամ զնա ցուցցէ, զոր կրեւոց է մարմնով. բայց որպէս յառաջագոյնն լուար, զի մարդ էր եւ զայն ամենայն աստուածաբար արար, որով հիացար յոյժ. այնպէս՝ յորժամ լուիցես զառ յապայ խոնարհագոյն կրիցն, զոր հանդերձեալ է կրել, առաւելապէս զարհուրեաց սոսկալով, զի Սատուած է, եւ համբերէ կամաւ. այնմ ամենայնի մարդկաբար:

Ոչ գիտեմ, ասէ, եթէ զինչ ասես. կամ ասա Սատուած եւ գործող սքանչելեացն. կամ ասա մարդ՝ եւ համբերող տկարագունիցն. այո՛, աստուած զերկուցն միանգամայն ժողովեալ ծանուցից: Աստուած էր ի սկզբանէ եւ մարդ եղեւ, եւ մարմինն միանալով ընդ Բանին՝ աստուածացաւ, ճշմարիտ Աստուած գո՛ւ հաւատով զբարձրագոյնսն կատարէր, եւ մարդ լեալ ճշմարիտ՝ խոնարհագունիցն համբերէր, յորժամ զխոնարհագոյնսն կրէր, կամաւորութեամբն ներէր. եւ յորժամ զբարձրագոյնս գործէր՝ մարդկային բնութիւնն յաստուածութենէն ոչ բաժանէր:

Ապա ասա եթէ երբեմն Աստուած լինէր եւ զմեծագոյնսն գործէր, եւ երբեմն մարդ՝ եւ զխոնարհագոյնսն կատարէր: Ոչ այդպէս, ի քաց տար, եւ այդպէս ոչ ասեմ, զի եւ ոչ բաժանեմ իսկ. իբր թէ յորժամ վաստակեաց կամ ծարաւեաց, կամ յորժամ չարչարեցաւ եւ մեռաւ, եւ¹² մարդկութիւնն բաժանեցաւ յաստուածութենէն, կամ յորժամ զբարձրագոյնսն գործէր՝ զփառսն¹³ աստուածութեանն միայն ծանուցանէր, եւ զմարդկայինն բնութիւն(ն) վրիպեցուցանէր:¹⁴

Ոչ այդպէս, այլ որպէս խոնարհագոյն եւ տկարագոյն կիրքն եւ չարչարանքն եւ մահն եւս մարմնոյն՝ աստուածութեանն համարիր, առանց մնառու. այնպէս եւ հրաշագործ փառաւորութիւնք աստուածութեանն՝ (եւ) մարդկութեանն: Քանզի քաղցնելոյ եւ ծարաւէր, վաստակէր եւ աշխատէր կամաւորաբար, որչափ թոյլ տայր այդոցիկ՝ ծառայ[ա]յրար զալ առ ինքն, զի ոչ եթէ ի հարկէ կրէր¹⁵ զկիրսն այլ կամաւ եւ իշխանութեամբ, որպէս ի պահելն, զի յետ և աւուրն, յորժամ կամեցաւ ապա քաղցեալ. նոյնպէս եւ զմահն իմացիր. ոչ էր որպէս զմերս, զի ի հարկէ տիրէ մահն¹⁶ եւ մեռանիմբ: Վասնզի մարմինն այն, որ խառնեալ միացաւ ընդ Բանն՝ աստուածացաւ հաւաստի. եւ որ խառնելով աստուածացաւ, յայտ է թէ եւ անմահացաւ, եւ որ անմահացաւ, յայտ է թէ մահն ոչ¹⁷ կարէր հարկաւորել զնա. այլ որ անմահն էր մարմնով, փան մեղօք մեռելոցս՝ կամաւ մեռանէր, զի նովաւ որ մեռաւ անմահն մարմնով, եւ իւրով մահուամբն զմահ խափանեաց, մեր եղիցեօք կենդանիք: Եւ քանզի, որպէս Բանն մարմին եղեւ, նոյնպէս եւ մարմինն Բան, եւ այնպէս կիրքն ամենայն, զոր կրէր տնօրինաբար, Աստուածութեանն համարիր:

¹² Զուրկ է ի ¹³ Դիւան է ¹⁴ Ի հարկէ կրէր է ¹⁵ Զուրկ՝ պէս զմերս, զի ի հարկէ տիրէ մահն է ¹⁶ Դիւան է

Ջի անհնար էր մեզ ընդ Աստուծոյ հաղտութիւն գտանել, եթէ ոչ ըստ Պօղոսի՝ մահուամբ Որդւոյն տրաւ: Տես աստուծօր եւ զփրկիչն [որ] ասէր. եւ եւ Հայր իմ մի եմք, եւ թէ քր ետես զիս՝ ետես զՀայր: Արդ՝¹⁷ առաքելայն զմարմինն տեսանելով՝ զՀայր տեսին, եւ զմարմինն ջօշափեցով՝ զԲանն ջօշափեցին, զի միանալովն հաւասարէր մարմինն՝ Բանին եւ Հօր, եւ զամենայն զօր կրեաց ի մի երես. եւ ի մի որդի, եւ ի մի զէմ, համարեաց զգործս տնօրէնութեանն ի ձեռն անրաժանելի միաւորութեանն:

Ջի որպէս խոնարհագոյն կիրթն, չարարանքն եւ մահ մարմնոյն՝ աստուածութեանն համարիր, այսպէս փառաւոր եւ հրաշալի գործք աստուածութեանն՝ մարդկութեանն. եւ որպէս զրարծրեալն Աստուծո՝ խոնարհագոյն մութ առեփն մարդիկ, այնպէս զխոնարհն զայն յայրին ի Կուսէն ձնեալ տեսին հրեշտակք, եւ Աստուած փառաւորեցին. քանզի զկնի ի միաւորութիւն զալոյն՝ մի համալին եւ ոչ երկու այլ մի, մի եւ միայնակ համարեալ եթէ ի փառսն եւ եթէ յանարգանսն:

Ջի մարդ, որպէս ստեմ, յորմամ որդիք բժշկաց զցաւազնեալ անդամս եւ զայտուցեալս ի ձեռն հրացեալ երկաթոյն խարման բժշկն կամիցին, ոչ հրոյն յատուկ առանց երկաթոյն հնար է գործել զբժշկութիւնն, եւ ոչ գարծեալ երկաթոյն եւ եթ առանց խառնման հրոյն, այլ խառնեալ զօրութիւն հրոյն ընդ նիթ ելկաթոյն, (եւ) երկոցոյնցն ի միասին համարեցի գործ բժշկութեանն. այդպէս համարեաց եւ զմայրդութիւնն եւ զաստուածութիւնն:

Քանզի յորմամ հայեցաւ ի տառապանս (ի) ստեղծութեանց իւրոց, եւ ետես անբժշկելի խառնացեալ զմեզ ի մահուն որ ածաւ յաշխարհս, հաճեցաւ մարդասիրութեամբ որոպ, զի որով մեռաւ մարդն եւ ապականեցաւ՝ նոյին զարծեալ վերստին ստեղծցի եւ կեցցէ:

Արդ՝ անհնարին էր Աստուածութեանն մերկ եւ առանց մարմնոյ երեւիլ յաշխարհ եւ չարչարանս ընդունել եւ մեռանել, եւ ոչ զարծեալ սոսկ մարդ մահուամբ մահացելոյն տեսանել զկենդանութիւն, ինքն եկն, եւ ճշմարտութեամբ մարդ լեալ մեզ հաւասարեաց, եւ այնպէս միաւորելով զմերս մարմին ընդ աստուածութեանն իւրում, որպէս հուր ընդ երկաթ. եւ որպէս բժշկութիւնն այն՝ երկաթին եւ հրոյն համաբեցաւ, այնպէս¹⁸ չարչարանքն եւ մահն, փառաւորութիւնն եւ մահն¹⁹, աստուածութեանն եւ մարդկութեանն: Ջի ոչ աստուածութիւնն ի մարդկութիւնն չաբաժանիր ի յարչարանսն եւ ի մահն, եւ ոչ մարդկութիւնն յաստուածութիւնն որոշիր ի փառաւորութիւնն եւ անարգանսն:

Այլ զոր օրինակ խառնեալ երկաթն ընդ հրոյն՝ անհնար է կռանին ի մինն միայն հարկանիլ, այլ երկաթն հրովն վարիլ սովորի առաջի կռանին, երկաթն վարելով ծուրի, եւ հուրն, ի ձեռն երկաթոյն զչարչարանսն կրելով, զհետ երկաթոյն ձեռանայ: Տայ հուրն զգործութիւնն եւ զլուսաւորութիւնն իւր երկաթոյն, եւ ի վարիչն ընդ երկաթն առաջի կռանին՝ առնէ զբժշկութիւնն երկաթովն:

Խոստովանի՞ս արեւօք, զի մարդկային մարմինն միանալով ընդ Բանին աստուածացաւ հաւաստի, այնպէս եւ աստուածային ընտրութիւնն միանալովն ընդ մայմինն մարդացաւ. ճշմարիտ, եւ որպէս երկաթն հրովն խառնեալ չարչարի եւ հալի, այնպէս եւ աստուածութիւնն միանալով ընդ մերս մարմին, վասն սեր չարչարէր եւ մեռանէր՝ կամաւ զիջանելով ի մահուն կրաւորութիւն:

Արդ որպէս ի միանալն՝ ոչ զերկաթն ի հրոյն կպեաւ բաժանել եւ ոչ զհուրն յիջեւ կաթոյն, այնպէս յետ անճառ միաւորութեանն՝ զաստուածութիւնն եւ զմարդկութիւնն համարեաց, մարդկութիւնն միանալով ընդ աստուածութեանն աստուածացաւ, եւ աստուածութիւնն ոչ տկարացաւ միանալովն ընդ մարդկութեանն, զի ոչ աստուածութիւնն ի մարդկութեանն բաժանիր ի մահն, եւ ոչ մարդկութիւնն յաստուածութեանն որոշիր ի չարչարանսն. եւ այնպէս զոր ինչ աստուածային հրաշք եւ զօրութիւնք զոր-

¹⁷ Ձուցի՝ եւ եւ Հայր իմ ... ետես զՀայր: Արդ ի ¹⁸ այնպէս ի ¹⁹ զմահն ի

ԳՐԱԴՕՍԱԿԱՆ

ՏԱՂԵՐ ԵՒ ԳԱՆՁԵՐ

ԳՐ. ՆԱՐԵԿԱՑԻ

Գրիգոր Նարեկացիի վերագրված
ապոփոսեն ե գանձերուն ամբողջական ե
քննական հրատարակութեան պէտքը զգալի
էր վաղուց: Այդ պահանջին գոհացում
տալու կոչումով է ներկայ հասարակ, որ
արդիւնքն է Արմինէ Գէօզէրեանի բազմ-
ամեայ աշխատութեան: Գիրքը ապա-
գրված է Մաշտոցի անունն Մատենադա-
րանի ղեկավարն խորհուրդին որոշմամբ,
կրկնա՝ 1981:

Համորիս բովանդակությունը կը ներկայանայ սապէս: Ներածութիւն (էջ 7-56), աղբեր՝ թիւով 21 (էջ 59-130), աստիճանի մը գումարներ (131-225), յաւելուածներ (229-247), ուր տեղ գտած են Հորոս տաղերը և մէջ գտնւած, ապա կը յաջորդեն ծանօթութիւնները և ցանկեր (251-312):

Դիտելի է որ Գրիգոր Նարեկացիի վերադարձած առգերհն ոմանց մէջ կը գտնուէին արտասովոր կազմութեամբ բարդ բուերք ուրոնց նմաններուն չենք հանգիւյրի Նարեկացիի ալլ գրուած իւններուն մէջ: Անորակուած այլ բուերք են, անհոյիւն-սնտ, ելիւսալոյ, լերիւսաթիւղ, ծալ-րիւսաեւ, կոյիւսապատիւ, կուսիւնածոց, հեղիւն-աւուրեալ, մահիւնաբողոց, մասիւնաթոյին, ռաշիւն-սկոռոր, ուիւնիւնսս, պսոյիւնաէ, վեհիւնանեմ, ցոյիւնանեմ, ցոփիւնլիւսաց, փալ-լիւնազարդ, փալդիւնասար, փրքիւնազարդ, և օլիւնասիպ:

Նմանաձև բարդություններ բառերու կը հանդիպինք սակայն ուրիշ բանաստեղծի մը մօտ, Ստեփանոս Սիւնեցիի, այսպէս. Աբաղաթիւնափորո՞ւ, անեղինաւե՞ն, հերձիմաւ. Կոյոյ, նոյինաստոս, ծախիլինաւե՞նոհ (կամ ծառուելիմաւե՞նոհ), ռահիմախառով, և օ. ճիմեաւործ (Բանբեր Մառնիադարունի, Թ. 11, էջ 286-287): Այս իրողութիւնը կը քննարկէ որ անպնդկութեմը այդ տողերուն հեղինակ նկատուի Ստեփանոս Սիւնեցիին:

Այս հիման վրայ ճեղք իմն առևտրի քանակը ուսուրու թեամբ վարդավառի աաղը հա ընծայելի է Ստեփանոս Սինեցիին։ Այդ աաղը ունանուն է, և ունի յառաջիկային բարդուր թեամբ, աղիինաաղուրուն, հեկինաաղը բառերը (Միտն, 1963, էջ 177)։

Ըստ այսմ Նորհկացիի զերգրաւած
տաղերէն հօթ հատին հեղինակութիւնը
պիտի երթայ Ստեփանոս Միւնեցիին: Այդ
հօթ տաղերն են հաւեհալները, ըստ
սկզբնաբառերուն:

Անուշահ աստուծոյ,

Աւետիս մեծ խորհրդոյ (մէկ մասը),

ኢትዮጵያ (ፖለቲካ) ኢትዮጵያ

ኒኤ ኒኮኤ ጠኒኒኮኤ,

မြောက်ပိုင်းကမ်းခြေကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်၊

Յառաջ քան շարժիցն,

Սկզբնաղաբի գոյիւ + 2-րդ կենդան-
նաւան

Այս ձևով Ստեփանոս Սիւնեցիին կ'աւ-
նանայ ինք տաղեր:

Ա. Քեչօկէրեան այս հասարին մէջ տեղ առած է առանկմէկ զանձերու, որոնցմէ երեքը, Գանձ լուսոյ, Գանձ բաղձախի, և Գանձ անքնին, նուիրուած Սուրբ Հոգւոյ Գալուսեան, Սուրբ Եկեղեցւոյ, և աստուծոյնկալ Սրբոյ Սաշին, ընդունուած են վաղուց իրրի հարգուած երկեր Ս. Գրիգոր Լաբեկացիի Այս զան-

ծծին, «(ե) մարդկութեան համարիւր, զի մարմինն աստուածացուցանիւր, որպէս
երկաթն ի հուրն միանայ, այնպէս եւ մարդկութիւնն յաստուածութիւնն. եւ զոր ինչ
մարդկաբար զիջանէր, հարկիւ ոչ կրէր, այլ կամաւ, որպէս զվիշապն»²⁰ զկրօն տեսա-
նելով ի կարծն ըմբռնիւր:

(Cur. 18)

Հրատարակ. Ա. Յ. ՄՐՃՈՒՆԻ